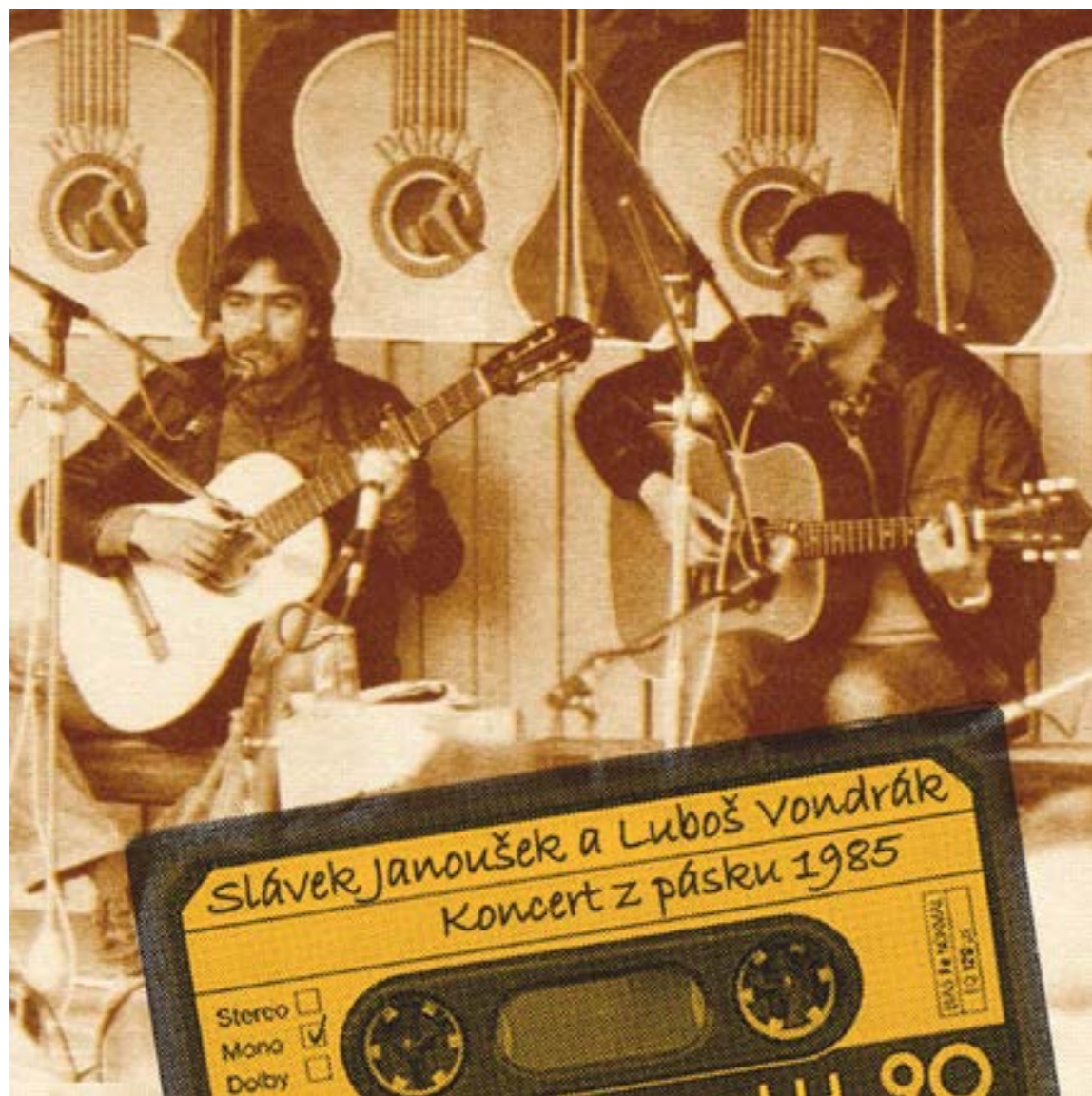

SLÁVEK JANOUŠEK

**Kluci s kytarou vždycky líp balili holky.
Nástroj někdy ani nestačili
vytáhnout z pouzdra**

TEXT: JAROSLAV ŠPULÁK
FOTO: ARCHIV SLÁVKA JANOUŠKA

Spolužáci na gymnáziu v Ústí nad Orlicí mu říkali Čtvrthodinka. Bylo to kvůli jeho nedochvilnosti. Písníkář Slávek Janoušek tvrdí, že se tato jeho vlastnost postupně prohlubovala, až jeho spoluhráči v kapele pochopili, že sraz nikdy nestihne včas, a tak začali chodit pozdě také. Protestovat proti tomu nemělo smysl, v téhle věci jim šel „příkladem“.

Přesto Janoušek ve svém uměleckém životě nic zásadního neprošvihl. Možná mohl být sportovcem, možná skvělým učitelem, ale rozhodl se jinak a zjevně správně. „Muzika pro mě znamená všechno. To dobré v mém životě mi přinesla ona. Jako žák jsem tíhl ke sportu, hrál jsem fotbal, hokej i tenis a byl jsem členem sportovních oddílů. Souběžně jsem se ale učil hrát na kytaru,“ vypráví rodák z Ústí nad Orlicí, kde přišel na svět 9. září 1953. „V šesté třídě základní školy jsem začal chodit na hodiny hry na kytaru k jednomu jazzmanovi. Netušil jsem, co po mně chce, protože i do jednoduchých písniček kladl pod každý tón jiné kilo. Bylo to složité. Později jsem nicméně zjistil, že mi jeho lekce dost daly,“ pokračuje ve vzpomínání. Definitivně ho ovlivnili lidé s kytarou, kteří byli schopni hrát u táborových ohňů a v klubovnách nepřetržitě několik hodin. Hned jak uměl zvládnout ty otravné pauzy, které vznikaly, než poskládal na hmatníku prsty z akordu na akord, začal psát písně. První v roce 1966. A v roce 1968 coby patnáctiletý už měl bigbeatovou skupinu. Říkali si Teens.

PRKNA ZNAMENAJÍCÍ SVĚT

Pak se ale zamiloval do Dylana a začal trénovat prstové strojky pravé ruky. A u toho si četl básně, které i zhudebňoval. Třeba Kainara, což dělal dřív než Mišík. A dál zkoušel psát své texty.

V roce 1972 vyhrál spolu s Karlem Jarošem první ročník písničkářské soutěže O ptáka Noha, kterou vyhlásilo tehdy ustavující se folkové sdružení Šafrán. Po maturitě na ústeckém gymnáziu vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně, obor český jazyk a výtvarná výchova, a jako učitel dal žákům na základní škole šest roků života. Nejráději měl hodiny hudební výchovy. Byly to takové malé koncerty s žákovským sborem. V letech 1976 až 1982 se souběžně věnoval divadlu a psal písně třeba i pro divadlo Rádost či Naivní divadlo. „Skládal jsem písničky pro představení a byl jsem i amatérský herec. Při tom jsem hrál. Musel jsem si udělat i kapelnické zkoušky a mít povinného zřizovatele, abych si mohl za vystoupení vzít i nějaké peníze a účtovat cesták. V roce 1984 jsem udělal profesionální přehrávky u brněnské agentury, která mě pak zastupovala,“ říká.

V tom roce se dostavil rozhodující úspěch. Společně s kamarádem kytaristou Lubošem Vondráčkem vyhráli prestižní písničkový festival Porta. Na to konto Janoušek odešel ze školství rozhodnut věnovat se pouze hudbě. Musel, protože jen za rok 1985 odehráli 235 koncertů. „V té době se mě jeden redaktor zeptal, čím se budu živit v roce 2000. To byl tenkrát magický předěl, ke kterému se s blížícím se koncertem tisíciletí všichni upínali. Já mu na

to řekl: To už se budu živit něčím pořádným,“ směje se Janoušek. Nic takového se však nestalo. Přestože je již deset let v plném důchodu, hudbou se žije stále.

„Postupně se do mého vztahu k ní dostavovala odpovědnost. Začal jsem ji brát vážněji a ona se mnou zůstala. Je

to ta úžasná možnost vypustit myšlenku, náladu, obraz. Jednou jsme se s básníkem Jirkou Záčkem bavili o tom, co je víc, jestli být písničkářem, nebo básníkem. Řekl mi, že kdyby se býval naučil obstojně hrát na nějaký nástroj a mohl zpívat, byl by raději písničkářem. Píseň na koncertě dostane totiž reakci v podobě potlesku hned, ale básni trvá obvykle dlouho, než vyjde knižně,“ prozrazuje Janoušek.

Vlasta Redl, Slávek Janoušek a Jaroslav Samson Lenk

Slávek Janoušek s kapelou

Platívalo po generace, že muž, jenž umí hrát na kytaru, to má snazší při získávání srdcí, objetí i polibků žen. „I můj tatínek okouzli kdysi mou maminku kytarou a já rád poslouchal, když spolu zpívali,“ vzpomíná Janoušek. „Nejlepší je napsat ženě píseň. Já to našťastí umím, a tak když se mi nějaká líbila, šel jsem na to s kytarou a písničkou. Také se někdy stalo, že člověk nestačil kytaru ani vytáhnout z pouzdra.“ Ze svého prvního manželství má dvě děti, ze druhého vztahu dceru a momentálně má třetí partnerku.

Písničky prý psal pro všechny, a v případě těchto tří životních lásek nezůstalo ani jednou pouze u jedné.

NÁVRAT PO JEDNADVACETI LETECH

Jeho klíčovým uměleckým soupeřem je Luboš Vondrák. Studoval na pedagogické fakultě jako on, jen o tři ročníky níž. Je výborný kytarista a dělal i amatérské divadlo. Když se Janoušek vrátil po roční vojně, na kterou šel

po dokončení vysokoškolského studia, přidal se k němu. „Bylo to autorské Malé divadélko a já tam byl v letech 1978 až 1982, tedy v době, kdy bylo kvůli rekonstrukci zavřené pražské Národní divadlo. Tvrdili jsme, že ho nahrajujeme, že jsme takové Malé Národní divadélko. Hráli jsme hry z úsvitu našich národních dějin, třeba *Dívčí válku* nebo *Sámo, kupec francko-slovanský*. Napřed jsem pro ty hry psal písničky, a nakonec se stal i hercem. Pohřeb Malého divadélka probíhal i s rakví ve chvíli, kdy se opravené Národní divadlo opět otvíralo za zvuků *Libuše*,“ vzpomíná.

Potom odešel na vojnu Vondrák a po jeho návratu spolu začali koncertovat. Tlak, který přišel po úspěchu na Portě, však Vondrák vydržel jen něco přes rok. Na písničkářské scéně přesto zůstal. Ve volnějším tempu koncertoval s principálem Malého divadélka Liborem Sigmundem a zpěvákem Bobem Frídlem. „Po tom rozchodu v roce 1986 jsme si od sebe trochu odpočinuli a po jednadvaceti letech, když mě pozval na oslavu padesátin a zahráli jsme si, to bylo jako vklouznout do starých papučí. Začali jsme opět hrát spolu a to trvá dodnes,“ konstatuje Janoušek. Později k nim do kapely přibyl Lubošův syn Honza Vondrák hrající na kontrabas a Láda Zítka, hráč na foukací harmoniku a perkuse.

BOJ MEZI VYDAVATELI

Zvítězit na Portě v osmdesátých letech znamenalo vstoupit do širokého povědomí. Slávek Janoušek měl po triumfu v roce 1984 během několika následujících týdnů na dva další roky plný kalendář a mnohé zájemce o vystoupení nebyl schopen z časových důvodů uspokojit. „Byl jsem najednou známá postava. Začali mě zvat do hudebních pořadů v televizi, kterých tenkrát bylo poměrně dost. Lidé mě poznávali na ulici, žádali mě o podpis, fotili se se mnou. Byla to taková ta příjemná, neotravná popularita. Běžně se také stávalo, že jsme měli koncert na opačné straně republiky, například v Košicích nebo Michalovicích, a bylo vyprodáno. Nemohl jsem tomu uvěřit,“ vzpomíná.

Na přetřes přišlo i nahrání jeho první desky. O čest být jejím vydavatelem se přetahovaly dvě společnosti, Supraphon a Panton. Přestože byl v tehdejších

Československu socialismus, chovaly se k sobě jako tvrdá konkurence. „Dostal jsem nabídku od obou. Tenkrát nešlo o peníze, ty byly všude stejné. Šlo o výši nákladu a čas vydání. Na Supraphonu jsem vyjednával nejdříve, nabídli mi náklad dvacet tisíc kusů LP desek a pět tisíc kazet, vydání za rok a půl. Panton mi v reakci na to nabídl třicet tisíc kusů s vydáním za rok a čtvrt. Tak jsem se šel omluvit těm prvním, že to vydám u těch druhých. Na Supraphonu mi řekli, že vydají čtyřicet tisíc alb a bude to za rok. Já se šel zase omluvit do Pantonu a tam opět nabídku zvýšili. A takhle jsem se chodil omlouvat, až to skončilo u Supraphonu na osmdesáti tisících desek a dvaceti tisících kazet s vydáním do necelého roku. Panton už to nepřebil,“ vypráví.

Podklady pro své první album *Kdo to zavínil* odevzdal na podzim roku 1987. Vyšlo na podzim roku 1988. Hudební kritik Jiří Černý ho později zařadil mezi deset nejlepších folkových desek minulého století.

GENIÁLNÍ PÍSNIČKÁŘ MARKVART

Po rozchodu s Lubošem Vondrákem se Janoušek na pódii objevoval nejenom jako sólista, ale též po boku kolegů Vlasty Redla a Jaroslava Samsona Lenka. „Taková spojení vznikala v té době spontánně. Když měl někdo chuť s někým si zahrát na jevišti a ten s tím souhlasil, šlo se na to. Vlasta v polovině osmdesátých let ještě moc známý nebyl. Ale hned, jak jsem ho někde zahlédl hrát, říkal jsem si: Ten je opravdu dobrý,“ vypráví Janoušek.

„Na jaře pětáosmdesátého roku jsem stál na přehlídce Písničkáři v Českých Budějovicích ve frontě u bufetu a najednou mi někdo zaklepal na rameno. Otočil jsem se a byl to on. Zeptal se mě, jestli mě může pozvat na panáka, a já odpověděl, že si pro něj zrovna jdu, tak proč ne. Pochválil mi písničky, ale hned dodal, že by se na některých místech daly ještě polepšit. V duchu jsem si řekl: Týjo, to je drzoun. Jenže když mi řekl konkrétní místo a konkrétní návrh změny, tak jsem si to hned po panáku šel do šatny vyzkoušet, a ono to fakt bylo lepší. Takhle jsme se seznámili,“ dokončuje.

V roce 1986 vyhrál Redl Portu s písničkou *Galánečka*. Janoušek mu v ní

předtím v jedné hospodě pomáhal seškrtnat počet slok z původních čtrnácti na čtyři. „Seděli jsme nad tím a trápili se, až jsme se konečně dostali na pět slok. Říkám Vlastovi: Už to tak nech. On byl ale rozhodnutý, že musíme vyhodit ještě jednu, aby to mělo tu lidovou formu,“ směje se Janoušek.

S Lenkem si poprvé zahráli na pódiu v Telči v roce 1986. O rok později si ti tři vymysleli příběh neexistujícího písničkáře Franty Markvarta, jakéhosi Járy Cimrmana českého folku. „Dohod-

měl hrát i Markvart, ale nebude, protože ho zakázali. Pak se dokonce začalo říkat, že utekl na Západ,“ dodává.

Obal desky s Markvartem měl vypadat takto: fotka z otevřeného okna hospody a venku sedí u stolu čtveřice hrající karty, Markvart zády. Když se rozhodli odkrýt karty, potřebovali Markvarta. Dohodli se, že jím bude kolega Pavel Žalman Lohonka. Nakonec k tomu však nedošlo, protože měl s Pantonem exkluzivní smlouvu a na projekt Supraphonu ho nepustili. Žalman nedorazil ani na natáče-

li jsme se, že jeho jménem složíme písničky a natočíme desku. Jeho hlas nám měla pomoci vyrobit studiová technika a my že k tomu dáme trojhlas. V šatnách i hospodách jsme hráli kamarádům části svých teprve vznikajících či nepoužitých písniček a tvrdili jsme, že je to Markvart. Tenkrát nebyl internet, informace se z velké části šířily slovem, nikdo si to neměl jak ověřit,“ vypráví s úsměvem.

„Potom nám najednou někdo tvrdil, že má doma Markvartovy nahrávky na kazetě. My tři jsme se tím ohromně bavili. Postupně se chytali i kolegové a my se jen divili, jak je možné, že Markvarta ještě neslyšeli a nepotkali, když má všude takové úspěchy, když má třeba v Přelouči nesli lidi na ramenou až na náměstí. No a v osmaosmdesátém roce na festivalu ve Svojsvicích někdo přišel s tím, že tam

ní Markvartovy desky do studia ve Zlíně, a tak pod názvem *Zůstali jsme doma* vyšla v roce 1990 nazpívána trojicí Janoušek, Redl a Lenk. Natočena však byla o dva roky dříve.

Své písničky z osmdesátých let Janoušek hraje dodnes. Je neuvěřitelně, jak třeba píseň *Kdo to zavínil* je i po třiačtyřiceti letech aktuální. Až mrazí. Cení si ale i dalších období a spoluprací, například s kytaristou Milošem Makovským, s kapelami Bokomara, Nerez, houslistou Vojtěchem Kupčickým či později básníkem Jiřím Žáčkem, s nímž dosud poslední společné album *Prožij sto životů* vydal loni na podzim ve svém vydavatelství JAN pod číslem devatenáct.

A dá-li bůh, vydá letos pod číslem dvacet další sólovku. ●